

رام ۱۵

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

پانزدهم فروردین

در تاریخ معاصرمان، پانزدهم فروردین بیش از هرچیز با مقاومت ایرانیان در برابر زورگویی قدرتهای خارجی گره خورده است. در ۱۳۱۲ به دنبال نخستین دعوی دولت ایران با کمپانی نفت انگلیس که در دوران رضا شاه رخ داد و باعث شد دامنه‌اش به جامعه‌ی ملل کشیده شود، گروهی از نمایندگان کمپانی در این روز وارد ایران شدند و به مذاکره درباره‌ی سهم ایران پرداختند. در همین روز کوشش بی‌سرانجام روسها برای تجزیه‌ی آذربایجان هم با مذاکره حل و فصل شد. قوام و سادچیکف در این روز اعلامیه‌ی مشهوری صادر کردند که طی آن قرار شد روسها قوای خود را تا یک ماه و نیم بعد از آذربایجان خارج کنند. کلنل محمدتقی خان پسیان هم در همین روز (۱۳۰۰) اولین اعلامیه‌ی یاغیان‌اش را در مشهد انتشار داد و همه‌ی افسران ژاندارمری را به یک درجه ترفیع مقام نواخت تا پشتیبانی‌شان را جلب کند. هرچند این برنامه‌هایش پایانی نافرجام برایش به دنبال

داشت.

قوام السلطنه و سادچیکف
در حال امضای قرارداد دوجانبه

گذشته از این در پانزدهم فروردین چندین حادثه‌ی سیاسی و اجتماعی مهم رخ داده که دو تایش به عراق مربوط می‌شود. یکی به قدرت رسیدن ملک فیصل دوم شاه دست نشانده‌ی انگلیسی‌ها در عراق (۱۳۱۸) است و دیگری عملیات غرورآفرین اچ-۳ (۱۳۶۰) که در جریان جنگ ایران و عراق توسط نیروی هوایی ایران انجام گرفت. سزاوار یادآوری است که در آن نیروی هوایی ایران بدنه‌ی نیروی هوایی مهاجم عراق را از بین برد. به عنوان سنجه‌ای برای درک دقت و سرعت این عملیات می‌توان آن را با بمباران پالایشگاه بخارست توسط نیروی هوایی آمریکا و انگلیس (۱۳۲۳) در جریان جنگ جهانی دوم مقایسه کرد که طی آن بیست هزار نفر از شهروندان بخارست با بمبهای متفکین کشته شدند.

خلبانان عملیات اچ-۳ و امام خمینی

برخی از اهمیت پانزدهم فروردین در آن است که سالگردهای مستقر در این روز جوان بودن تمدنهای همسایه‌مان و نوپا بودن نهادهایشان را به ما گوشزد می‌کنند. کهنترین سندی که در آن شهر مسکو (کهنترین شهر روسیه) اشاره شده، به پانزدهم فروردین سال ۵۲۶ خورشیدی مربوط می‌شود و این چهار هزار سال پس از کهنترین اشاره‌ها به شهرهای مهم ایران زمین است. در همین روز به سال ۱۱۰۰ رابرت والپول نخستین کسی بود که در انگلستان به صدارت رسید و مقام نخست‌وزیری با او در این کشور آغاز شد، حدود هزار و پانصد سال پس از نخست‌وزیران نامدار دولت ساسانی مثل تنسر و بزرگمهر، که تازه در آن هنگام خودشان وارث مقامی با چند قرن سابقه بودند.

در همین روز در ۱۱۹۷ پرچم ملی کشور آمریکا نیز زاده شد، سه هزار سال پس از زاده شدن پرچم ایران که نقش شیر و خورشیدش دست کم از ششصد سال پیشتر از آمریکا رواج داشته است. فیلیپ استلی در ۱۱۴۷ نخستین سیرک مدرن را در لندن تاسیس کرد و در آن نمایشهایی مانند بندبازی و خنجربازی و شیشه‌بازی را نمایش داد، که با همین اسمها در متن پهلوی خسرو قبادان ریدکی آمده و می‌دانیم که در میانه‌ی دوران ساسانی و هزار و سیصد چهارصد سال پیش از استلی در ایران رواج داشته است. لس‌آنجلس که به خاطر تمرکز تولیدات هنری و فرهنگی در آن شاید بتوان با اصفهان مقایسه‌اش کرد، در همین روز به سال ۱۲۲۹ به شهر تبدیل شد، بیش از دو هزار سال پس از اصفهان!

پانزدهم فروردین در ضمن روز کناره‌گیری‌های سیاسی هم هست. ناپلئون در چنین روزی (۱۱۹۳) از قدرت کناره گرفت و پسر خردسالش را با نام ناپلئون دوم جانشین خود دانست. نورودوم سیهانوک آخرین شاه

کامبوج هم در ۱۳۵۵ از تاج و تخت کناره گرفت. برای خالی نبودن عریضه‌ی ایرانیان در این میدان حمید سیاح

هم در همین روز (۱۳۲۳) از وزارت راه کناره‌گیری کرد!

شاید بشود عزل از صدارت و اعدام ذوالفقار علی بوتو در این روز رخ داد (۱۳۵۸) را هم در این رده

گنجانند. با توجه به این که سیهانوک بینوا را هم پس از کناره‌گیری‌اش دستگیر کردند، نمایان است که فشاری و

زوری برای کناره‌گیری در این موارد در کار بوده است. نشان به آن نشانی که اگر کسی کناره نمی‌گرفت، ترورش

می‌کردند و در این روز دو تا از این ترورها را سراغ داریم. دیمتری کاراکوزوف در همین روز (۱۲۴۵) تزار

الکساندر دوم را در سن‌پترزبورگ ترور کرد، که البته تزار از ماجرا جان سالم به در برد. اما مارتین لوتر کینگ

بختی کمتر داشت در ممفیس تنسی ترور شد و به قتل رسید (۱۳۴۷).

نورودوم سیهانوک

مارتین لوتر کینگ

ذوالفقار علی بوتو

رخدادهای سیاسی و اجتماعی مهم دیگر در این روز عبارتند از تاسیس نیروی اس اس در آلمان، فتح بلغارستان به دست ارتش سرخ (۱۳۲۴)، تاسیس بلوک غرب و امضای پیمان آتلانتیک شمالی توسط دوازده کشور (۱۳۲۸)، و مستقل شدن مالی (سنگال و سودان) و جدا شدنشان از فرانسه‌ی استعمارگر (۱۳۳۹). در ضمن در همین روز به سال ۱۲۸۴ زلزله‌ای شدید در کارانگای هند بروز کرد و شهر دارامسالا را ویران کرد و بیست هزار کشته به جا گذاشت.

بیتل‌ها

ژرژ کوویه

نماد جهانی صلح (CND)

پانزدهم فروردین سالگرد چندین رخداد علمی و فرهنگی هم هست. ژرژ کوویه در چنین روز در ۱۱۷۵ نخستین سخنرانی درباره‌ی دیرین‌شناسی مدرن را ایراد کرد. در ۱۳۳۷ برای نخستین بار از علامت صلح جهانی (CND) در لندن رونمایی شد که شباهتی هم به نشان شرکت بنز داشت، که بنیانگذارش کارل بنز در همین روز (به سال ۱۳۰۸) درگذشت. در ۱۳۴۳ بیتل‌ها با اشغال پنج جایگاه نخست در رده‌بندی ترانه‌های برتر آمریکا ناگهان به پدیده‌ای هنری تبدیل شدند و دکتر دنتون کولی در چنین روزی (۱۳۴۸) نخستین قلب مصنوعی را در بدن

بیماری کاشت. مرکز تجارت جهانی (۱۳۵۲) و شرکت مایکروسافت (۱۳۵۴) هم در چنین روزی گشایش یافتند. در این بین اولین نهاد پرورش سگهای اصیل به نام باشگاه کِنل هم در چنین روزی (۱۲۵۲) در انگلستان تاسیس شد! پانزدهم اسفند روز تولد و مرگ شمار زیادی از نامداران هم هست. در میان مردم قلمرو ایران زمین ابوفراس حاکم حمدانی در پانزدهم فروردین ۳۴۷ درگذشت و او امیر عربی بود از خاندان آل حمدان که از طرف خلیفه‌ی عباسی بر شمال عراق امروزی حکم می‌راند و با ترکها روابطی پیچیده داشت. عبدالله اوجالان رهبر سیاسی کردهای ترکیه که در همان منطقه با نوادگان همان ترکها روابطی پیچیده‌تر برقرار کرد هم در همین روز در ۱۳۲۷ زاده شد. کمی پیش از زایش او پروین اعتصامی بزرگترین بانوی شاعر معاصر پارسی‌گو در همین روز (۱۳۲۰) در تهران درگذشت.

در میان ایرانیان فهرست زادگان این روز افرادی را در بر می‌گیرد که به اصناف گوناگون تعلق دارند. کاراکالا امپراتور دیوانه و ناجوانمرد رومی که مکر ورزید و اشراف اشکانی را در مجلس عروسی‌ای کشتار کرد در پانزدهم فروردین ۱۸۸ زاده شد. همچنین ایسوروکو یاماموتو دریاسالار ژاپنی (۱۲۶۳)، مارگریت دوراس ادیب و نویسنده (۱۲۹۳) و آندرنی تارکوفسکی کارگردان روس (۱۳۱۱) همگی در این روز زاده شده‌اند. در مقابل دو قدیس نامدار یعنی سنت ایزیدور سیویل (۱۵) و سنت آمبروز (۳۹۷) در این روز درگذشتند.

مناسبت: پانزدهم فروردین روز دفاع از کشور ایران است، خواه با مذاکره و گفتگو به آن شکل که قوام ارتش سرخ را از آذربایجان بیرون کرد، و خواه با قدرت‌نمایی و جنگاوری چنان که خلبانان در جریان عملیات اچ-۳ به مهاجمان ضرب شست نشان دادند.